

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı

Kıbrıs'ta olup bitenlere nasıl bakalım?

Güven Sak

1 Haziran 2014

Çerçeve

- Kıbrıslılar neler düşünüyor?
 - Güney'in meselesi ile Kuzey'in meselesi hem farklı, hem de aynı
- Türkiye bölgeden bakıldığında nasıl görünüyor?
 - Tüm komşularımızla ticaret yapıyoruz, ada hariç
- Lefkoşa Ticaret Forumu fikri nereden çıktı?
 - Hem adanın iki tarafı arasında hem de çapraz bağlantıları artırmak önemli
 - Ticaretin dili ortaktır
 - Zor kararları alacak siyasetçilere destek olmak gerekir

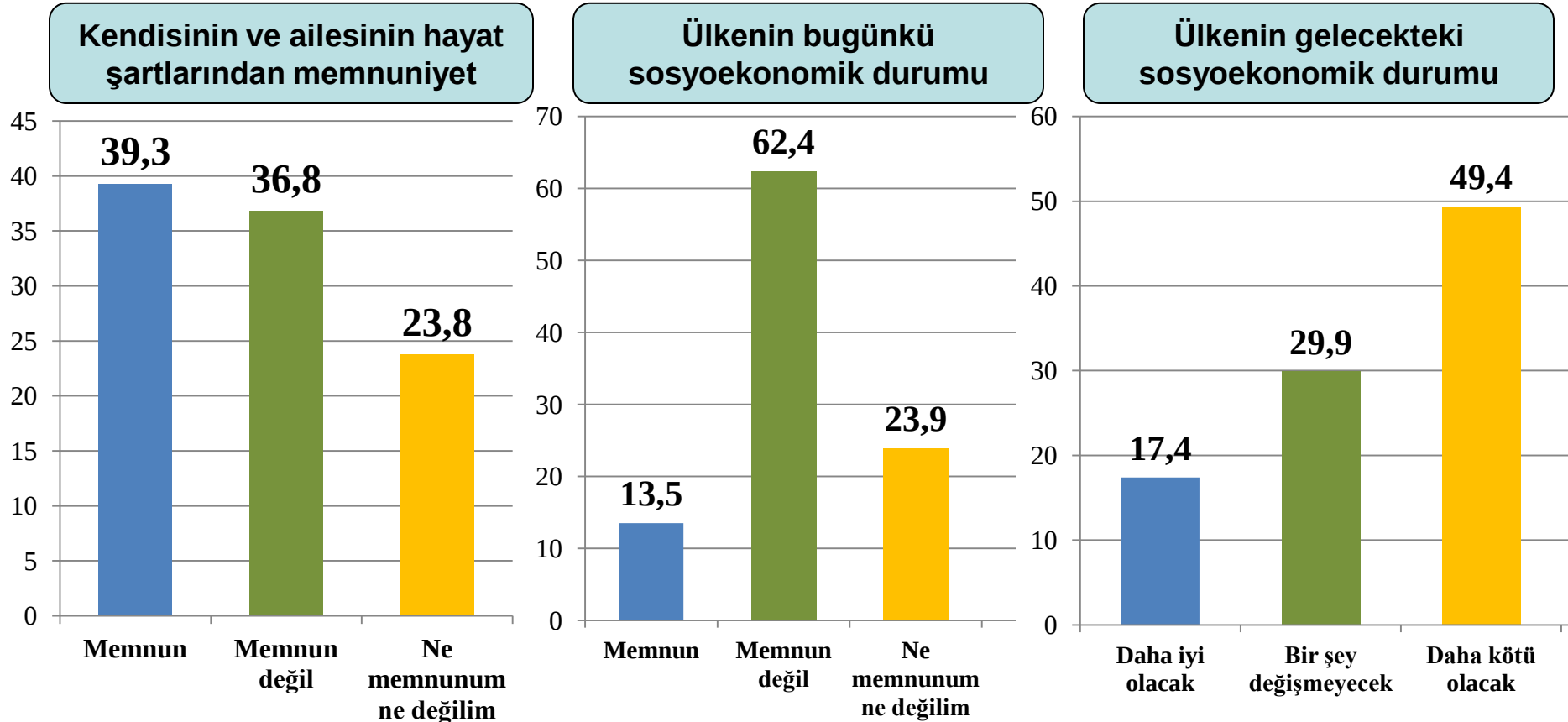
Eurobarometer Haziran 2013

- AB27'de katılımcıların %72'si ekonomiden şikayetçi,
 - Güney Kıbrıs'ta bu oran %98, **Kuzey Kıbrıs**'ta ise %81.
- Şikayet edenler Güneyde esasen işsizlikten yakınıyor;
 - AB27 % 51, Güney Kıbrıs % 72, **Kuzey Kıbrıs** % 44.
- Şikayet edenler Kuzey'de enflasyondan yakınıyor;
 - AB27 % 41, Güney Kıbrıs % 24, **Kuzey Kıbrıs** % 50.

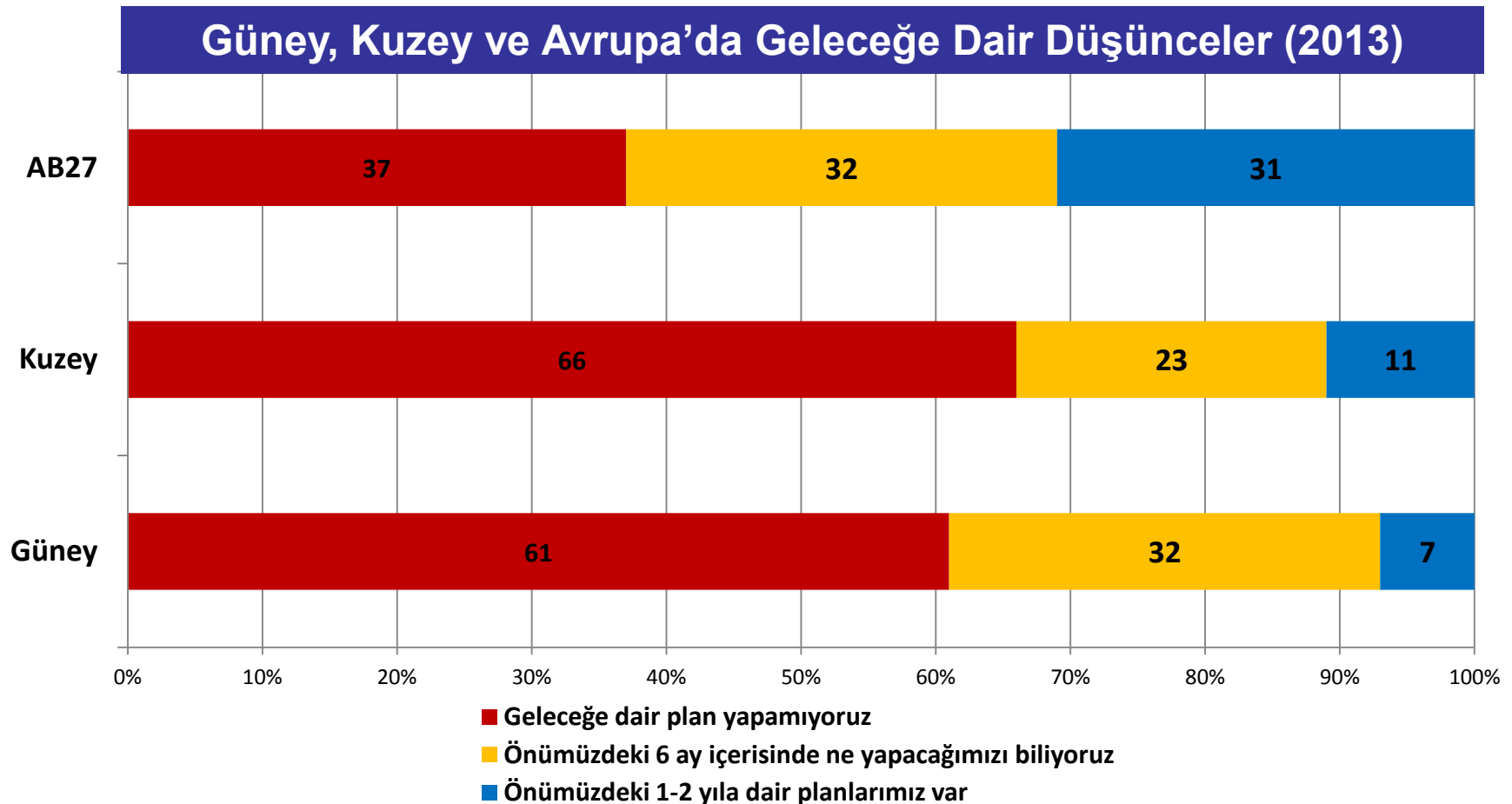
Kişisel refah-milli umutsuzluk ikilemi

- Siyasi belirsizliklerin beslediği bir zihinsel yapı
 - Hanehalkı kendi hayat şartlarından memnun ama ülkenin durumundan memnun değil
 - ..ve ülkenin geleceğine kötümser bakıyorlar

KKTC-FOKUS, Hanehalkı Algı Araştırması,
Haziran 2011.

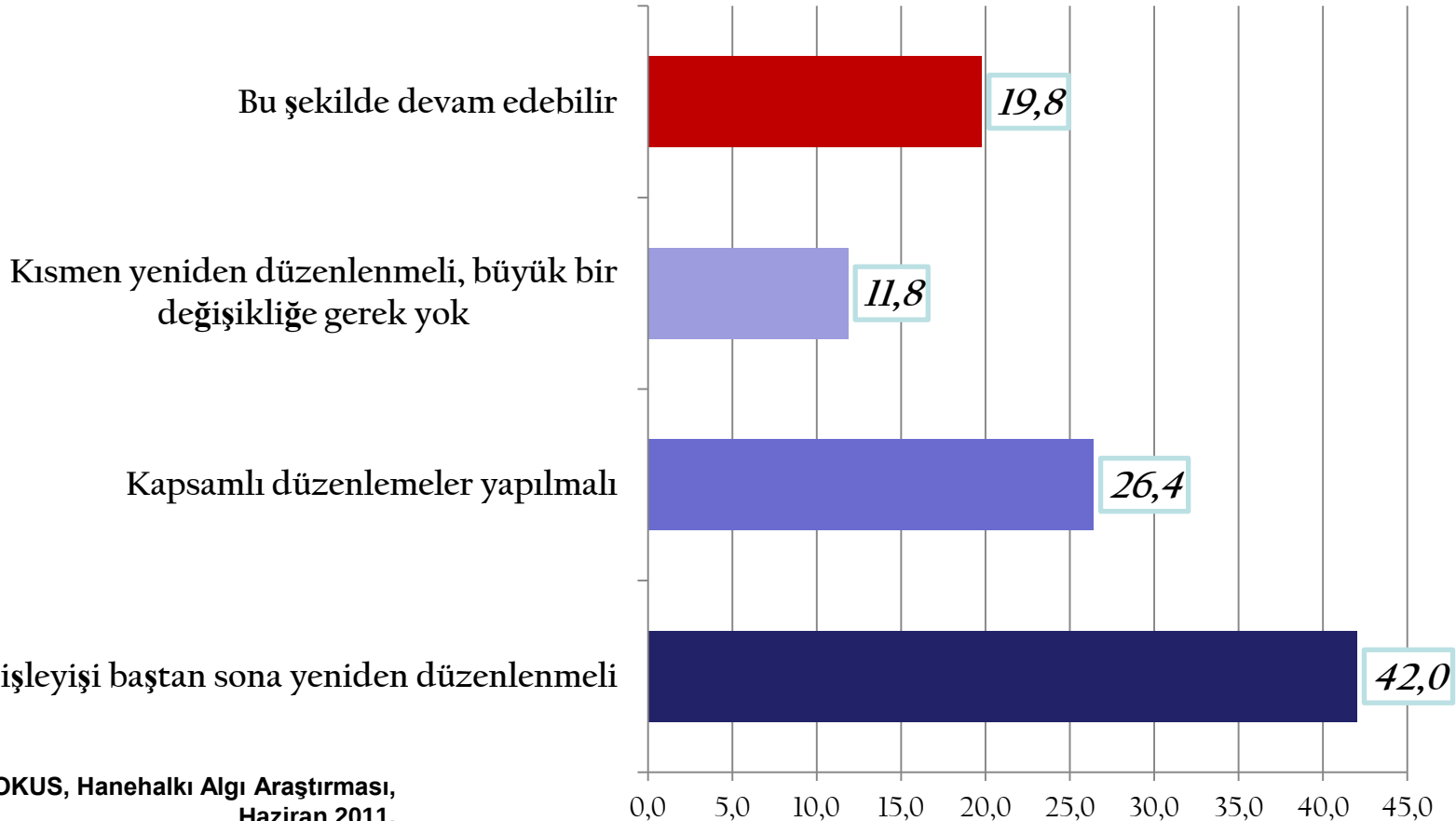

Kıbrısta hanehalkı geleceğe dair plan yapamıyor...

Kıbrıslı Türklerin %70'i devlette ciddi bir yeniden yapılanma talep ediyor

KKTC'de Devlet'in yeniden düzenleme ihtiyacının olup olmadığına ilişkin aşağıdaki görüşlerin hangisine katılırsınız?

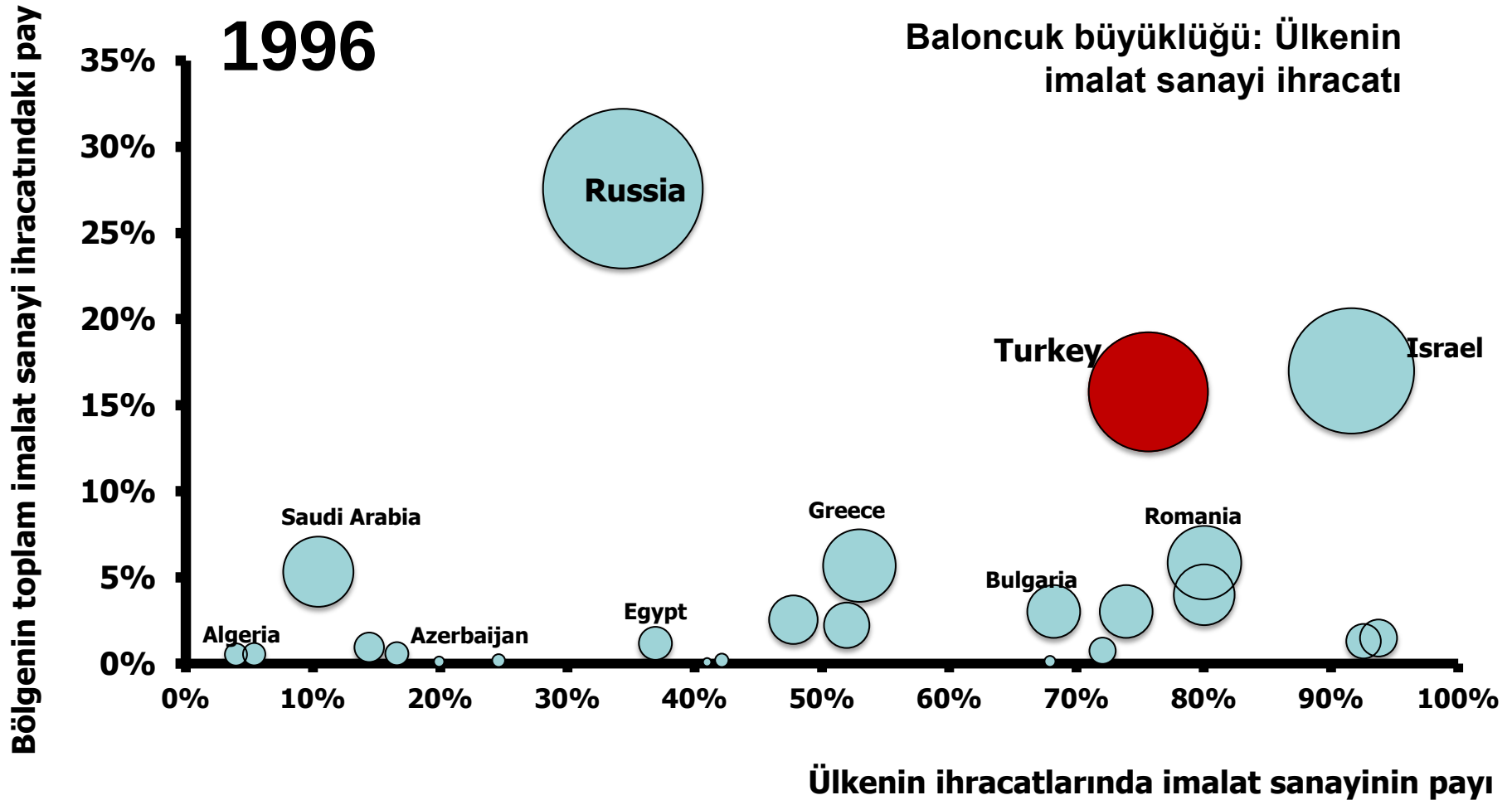
Adada yeni bir iş modeli gereklidir

- Siyasi belirsizliklerin ortadan kaldırılması ve siyasi çözüm
 - İki alternatif: Bağımsız devlet vs. Kıbrıs Cumhuriyetinin parçası;
 - Seçim hem kamu reformu hem ekonomik yapılanma için belirleyici
- Devletin yeniden yapılanması
 - Kamu idaresinin hizmet sunabilir hale gelmesi
- Ekonomi politikası tasarımı ve uygulanması
 - Yüksek nitelikli bir ekonomik hizmetler bölgesi?
 - AB ve Doğu Akdeniz'de adanın ekonomik işlevi yeniden tanımlanabilir mi?
- **Siyasetçiler ve iş dünyası adanın geleceğine dair plan yapmazsa, hanehalkı hiç yapamaz!**

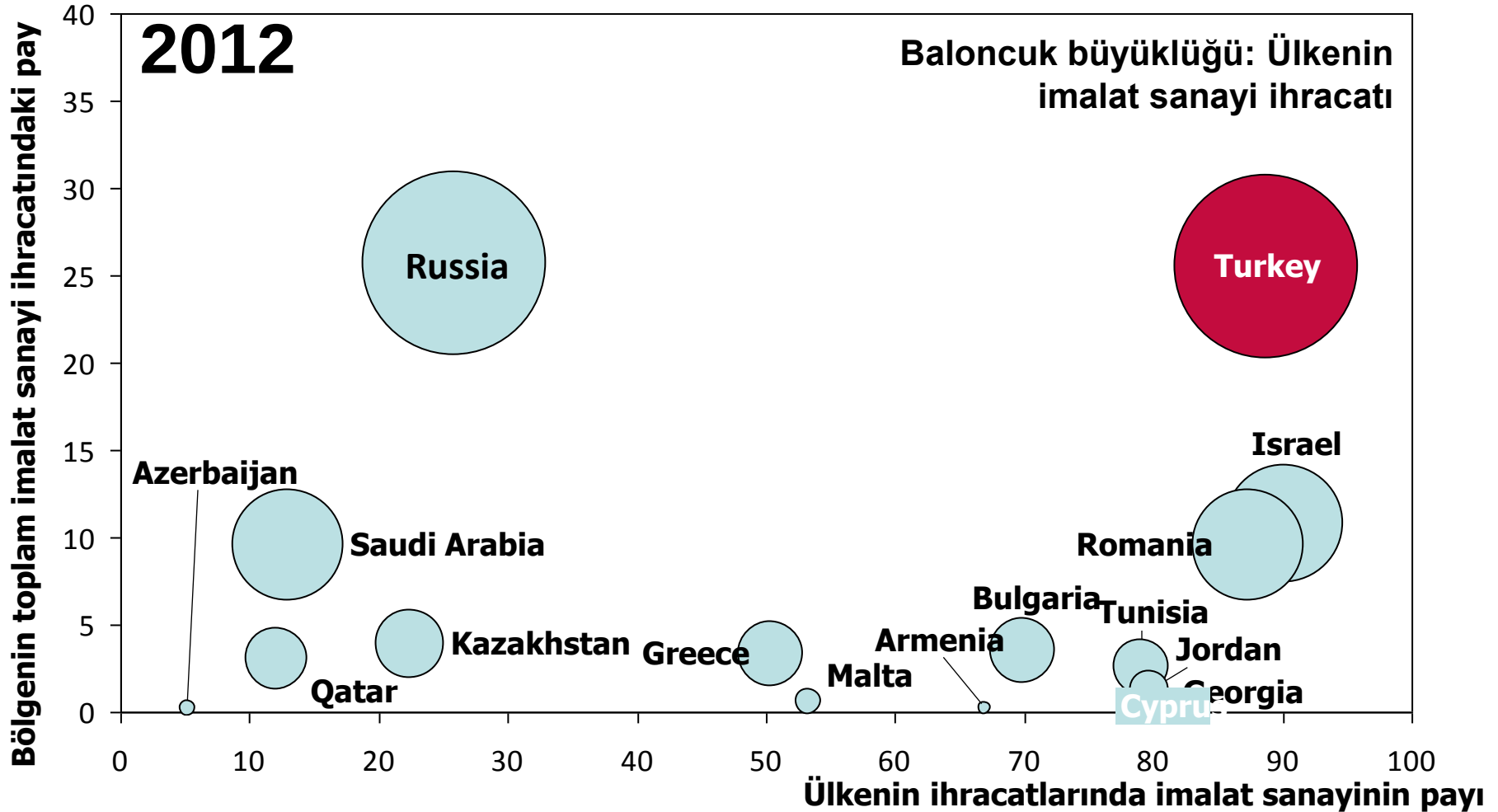
TEPAV'ın çalışmaları (2011-14)

- Kıbrıs'ta kamu idaresinin yeniden yapılandırılması
 - Yatırım İklimi araştırması (Nisan 2012) ve tespitlerimizi içeren Ekonomi raporu
 - Kamu idaresi ile ilgili yatay ve dikey analiz raporları
 - Kamu yönetiminin paydaşlarına yönelik nicel araştırmalar (KKTC vatandaşları memnuniyet araş.)
- Vakıflar idaresinin yeniden yapılanması
- Kıbrıs'ta gıda güvenliği sistemi altyapısının tasarımı

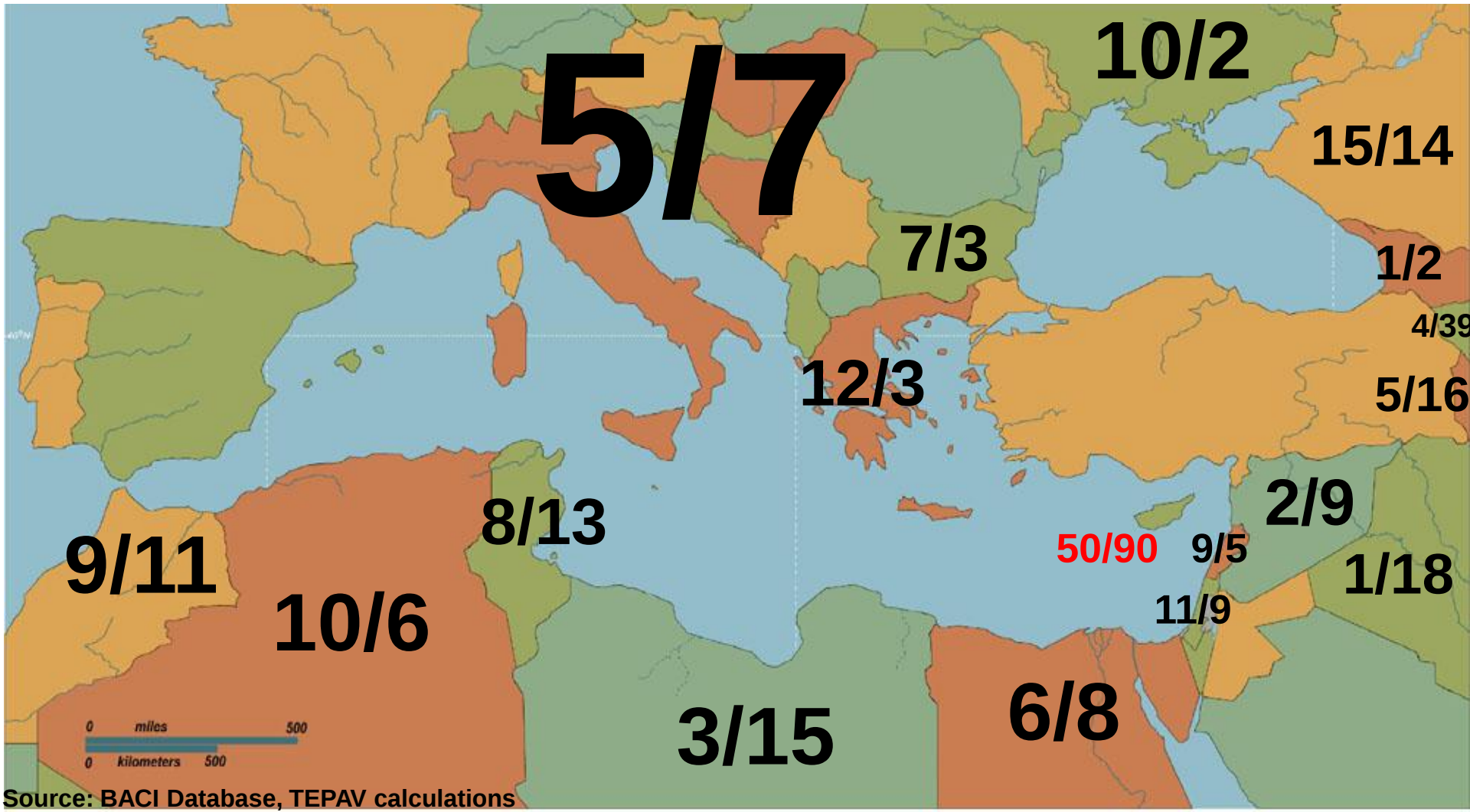
Türkiye'nin bölgedeki ekonomik konumu...

... giderek güçlenmektedir.

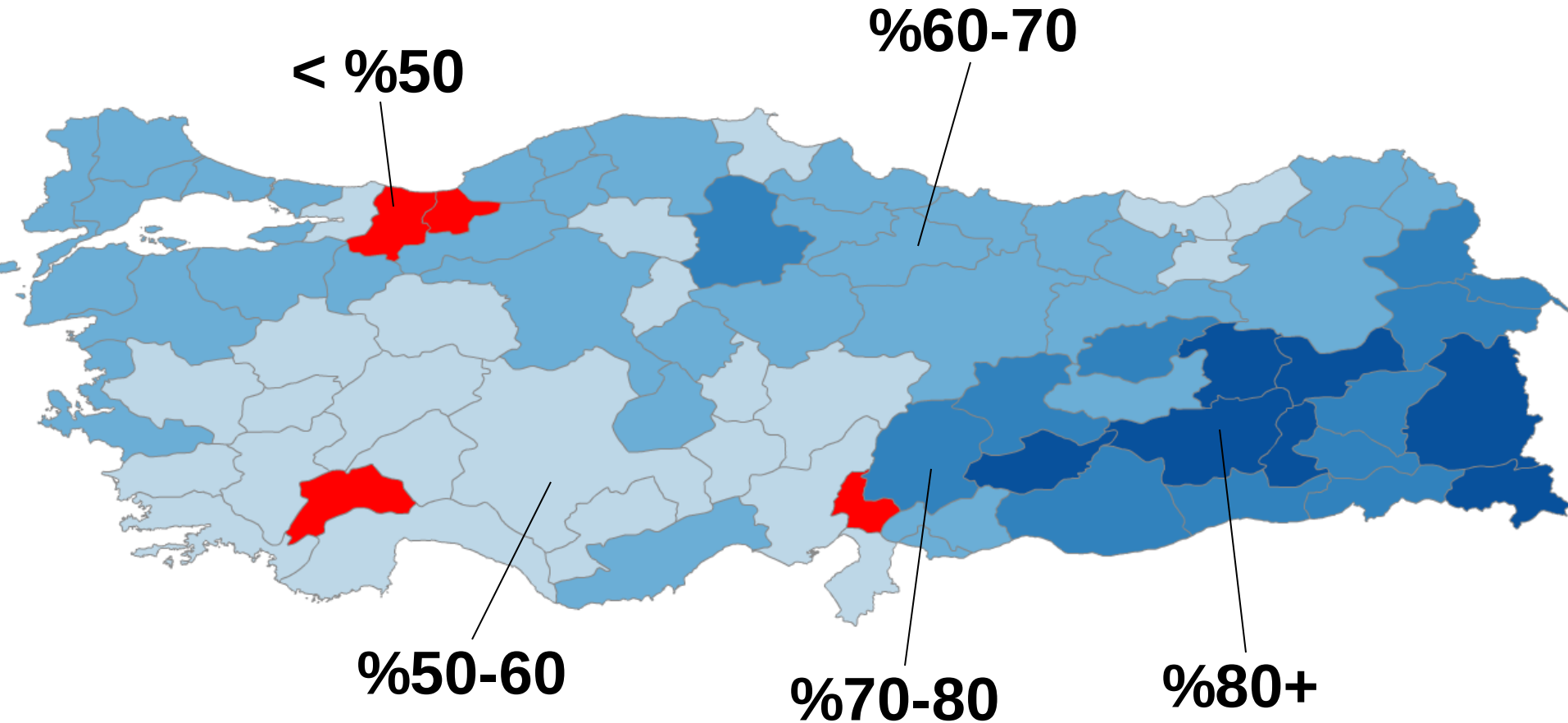

Bölge ülkelerin Türkiye ile ithalat/ihracat ilişkileri

Türkiye'de AB'ye üyelik için destek*

Ve bu desteğin önünde duran 1 milyonluk bir ada

Fikri olmayanları çıkarttıktan sonra

Şimdi ne yapmaya çalışıyoruz: İlişkilerin güçlenebileceği yeni bir süreç?

- Tarafların birbirlerini tanımaya başlamaları karşılıklı çıkarlar oluşturacaktır
 - Artık “kara kutu” dönemine bir son vermek gerekiyor.
- Kuzey için avantajlar
 - Kurumsal işleyişi silbaştan kurmak
 - Beyaz bir sayfa açmak
- Güney için avantajlar
 - Türkiye piyasasına açılmak
 - Çözüm sürecini hızlandırmak
- Türkiye için avantajlar
 - AB’ye katılım diyalogunu güçlendirip reformları hızlandırmak
 - Yüksek teknolojiye dönüşümü tamamlamak
- Bölge için sayısız yan-fayda

Hareket yönü:

Kıbrıs'taki bağlayıcı kısıtlayıcı nedir?

- İleriye dönük bir bakış açısı benimsenmeli
- Bağlantıyı arttırmaya yönelik adımlar atılmalı
- Siyasi kanallar iş dünyası odaklı diyalog mekanizmaları ile güçlendirilmeli
- Günlük hayatta sıklıkla karşılaşılan sorunları gidermeye yönelik somut, güvenilir, teknik, kazan-kazan projeler tasarlanmalı
 - Ve hayata geçirilmeli!
- Adanın tümü için bir iş planı tasarlanmalı

Sonuçlar

- Türkiye hala değişim sürecini tamamlamamış bir ülkedir
 - Son 40 yılda Türkiye çok değişmiştir,
 - Türkiye'nin AB dönüşüm süreci bu zamana kadar başarılıdır
- Güney Kıbrıs, Türkiye ile çok az ticareti olan küçük bir bölgedir,
 - Buna rağmen GKRY, Türkiye'nin AB entegrasyonu ve dönüşümü önünde duran en önemli sorun gibi gözükmemektedir
 - GKRY'nin Türkiye ile iş yapmaması kendi zararlarıdır
- Doğu Akdeniz'i birbirine bağlamaya odaklanılmalıdır
 - Lefkoşa Ticaret Forumu, bir iş dünyası diyalog platformu olarak başlangıç noktası olabilir.
 - Güney ile Kuzey arasındaki bağlantıları arttırmak, Güney'in Türkiye ile, Kuzey'in Yunanistan ile olan bağlantılarını sağlamak.